

II.2 Tribunal Suprem

Eva Pons*

Agustí Pou**

En el marc d'aquesta secció de jurisprudència, dedicada a la selecció i el comentari de les resolucions rellevants en la matèria lingüística, a partir del número present cal consignar una novetat: deixarem de reproduir el text de les resolucions comentades, totalment o parcialment, com fèiem fins ara. Aquesta opció és motivada i alhora facilitada pels avenços en les tecnologies de la informació: d'una banda, les bases de dades oficials (la del Tribunal Constitucional i la del Cendoj per als tribunals ordinaris), d'accés lliure i obert, recullen avui de manera pràcticament exhaustiva les resolucions seleccionades; i, d'una altra, l'existència de la versió electrònica de la *Revista de Llengua i Dret* ens permetrà activar-hi l'enllaç electrònic a les referides bases en el comentari de cada sentència, de manera que es faciliti encara més la consulta del text complet a les persones interessades. De retruc, alleugerirem així les dimensions d'aquesta secció, que atesa la dinàmica de creixement del nombre de sentències dels darrers anys, s'havia anat expandint progressivament dins la *Revista*, sense que això sempre es justificués per la novetat de les aportacions jurisprudencials. Només de manera excepcional, en aquells casos concrets en què ho considerem justificat per precisar la posició dels tribunals respecte d'un tema nou o rellevant, podem reproduir alguna part de la fonamentació jurídica de la resolució ressenyada.

Durant els mesos de juliol a desembre de 2009 el Tribunal Suprem ha dictat un nombre significatiu de sentències que incideixen en la matèria lingüística, tot i que en molts casos versen sobre qüestions en què ja hi ha hagut pronunciaments anteriorment i contenen una doctrina pràcticament igual o semblant.

En el primer bloc de resolucions (interlocutòries de 13 de juliol, 28 d'octubre i 4 de desembre de 2009) el Tribunal Suprem continua amb una línia poc formalista amb els casos d'impugnació del procediment per raó de determinats usos lingüístics i rebutja l'al·legació de la falta d'interpret en procés penal o la presència de documents en llengua no oficial al procediment. La presència de diverses llengües en l'àmbit judicial fa que els tribunals hagin d'evitar al màxim les falses al·legacions de desconeixement

---

* Eva Pons, professora titular de dret constitucional de la Universitat de Barcelona.

** Agustí Pou, professor associat de filologia catalana de la Universitat de Barcelona.

o les voluntats dilatòries. Dins del mateix àmbit, un segon grup de sentències es refereixen a l'ús del català (Interlocutòria de 24 de novembre) i del gallec (Sentència de 10 de desembre) al Tribunal Suprem. La segona només fa una menció a la traducció d'una sentència en gallec per part del mateixos serveis del Suprem i la primera obre una línia interpretativa important perquè els justiciables i els seus advocats puguin presentar documents en català directament al Tribunal Suprem —en aquest cas es tractava d'un recurs de cassació en l'àmbit jurisdiccional social.

El segon bloc està compost per les interlocutòries del Tribunal Suprem de 10 de setembre i d'1 d'octubre de 2009, que es pronuncien sobre l'admissió de recursos que impugnen pronunciaments del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que avalaven l'actual sistema escolar català de conjunció lingüística. L'objectiu és reintroduir el castellà com a llengua vehicular i la petició concreta és introduir a l'imprès de sol·licitud de preinscripció la pregunta sobre la llengua del fill i el dret a rebre l'ensenyament en castellà. Les resolucions del TS admeten les demandes a tràmit; caldrà esperar, doncs, la resolució sobre el fons de l'assumpte. Dins encara de l'àmbit educatiu, la Sentència del Tribunal Suprem de 10 de novembre de 2009 resol en cassació un litigi que té l'origen en la voluntat del Govern de la Comunitat de Madrid d'introduir l'anglès com a segona llengua a l'educació infantil i primària, mesura adoptada sense negociació sindical. La introducció de l'anglès a l'ensenyament (no com a matèria, sinó com a llengua en què s'imparteixen altres matèries) és una mesura que estan assajant diverses comunitats autònomes, algunes amb objectius força dubtosos, com en el cas de la Comunitat Valenciana, en què es volia fer en anglès l'assignatura d'Educació per a la ciutadania.

En un tercer grup hi ha les sentències de 7 i de 14 de juliol de 2009, que tornen a enjudiciar, en termes pràcticament idèntics a les sentències de 19 de desembre de 2008 i 19 de maig de 2009, els recursos presentats per la Comunitat Foral de Navarra contra les sentències del TSJ de Navarra que anul·laven parcialment el Decret foral 29/2003, de 10 de febrer, pel qual el Govern navarrès va regular l'ús del basc en les administracions públiques de Navarra. Aquesta disposició reglamentària del Govern navarrès tractava de restringir aspectes favorables al basc que preveia la normativa lingüística foral, però el Tribunal ratifica les sentències d'instància.

El quart bloc el formen les sentències de 21 de setembre i de 10 i 16 de desembre, que tornen a pronunciar-se a favor de la unitat de la llengua catalana en declarar que els títols de filologia catalana s'han de considerar equivalents a l'efecte d'acreditar el nivell requerit de valencià en un procés selectiu de professorat al País Valencià. El nombre de sentències dictades contra la política secessionista del Govern valencià és enorme i l'actitud de desobediència a les resolucions judicials ha estat evident. Només a partir d'una resolució d'abril de 2010 la Generalitat valenciana sembla que ha introduït, encara que de manera indirecta, la possibilitat d'acreditar el coneixement de

valencià mitjançant el títol de filologia catalana. Això no inclou, però, les certificacions administratives de coneixement que expedeixen les autoritats competents a Catalunya i a les Illes Balears.

El cinquè bloc de resolucions són les sentències de 7 i 14 de juliol i dues de 15 de setembre, que tracten sobre la convalidació de les assignatures cursades a la llicenciatura de Traducció i Interpretació per obtenir el nomenament com a intèrpret jurat per part de l'Oficina d'Interpretació de Llengües del Ministeri d'Afers Exteriors. Les resolucions judicials de l'alt tribunal s'inclinen en general per limitar al màxim la discrecionalitat de l'Administració de l'Estat en la determinació de la convalidació (sempre sol emprar criteris restrictius) i atribueix a la universitat la potestat de determinar quin són els crèdits corresponents a l'especialitat de traducció jurídica i econòmica, que precisament donen dret a l'obtenció de l'habilitació com a intèrpret jurat.

En sisè lloc, la Sentència de 14 de setembre enjudicia la impugnació de la prova d'un examen d'oposició. Una de les preguntes qüestionades versa sobre la possibilitat que un administrat presenti a la Conselleria de Cultura de Galícia una sol·licitud en gallec adreçada als òrgans centrals del Ministeri d'Agricultura. El Tribunal Suprem entra en el criteri tècnic i considera que no es pot presentar en gallec perquè va adreçada a un òrgan central de l'Estat. Com s'ha dit en altres ocasions, el criteri que es fa servir és que el dret d'usar la llengua oficial diferent de la castellana davant l'Administració de l'Estat depèn de com organitza el mateix Estat els seus serveis: si són centralitzats el dret d'ús de la llengua pròpia desapareix.

Segueix la Interlocutòria de 9 de desembre de 2009, que incideix de nou sobre la normativa que obliga els operadors privats de televisió a destinar el cinc per cent dels seus ingressos anuals a finançar pel·lícules cinematogràfiques i per a televisió europees. Malgrat que ja hi ha una Sentència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees, de 5 de març de 2009, que reconeix la legitimitat de la mesura, el TS planteja una qüestió d'inconstitucionalitat contra la disposició legal que estableix la mesura, que considera excessiva respecte a la llibertat d'empresa.

El vuitè bloc de resolucions, relatiu als requeriments lingüístics per accedir a la nacionalitat (sentències de 14 de juliol, 3 i 10 de novembre), continua la doctrina sobre la necessitat de saber castellà per accedir a la nacionalitat espanyola, però també n'evidencia un altre cop la manca de paràmetres clars.

En matèria de marques, la Sentència de 22 de desembre continua amb la doctrina segons la qual un dels criteris de registre d'una marca, en relació amb les que ja estan registrades, és la comprensió semàntica del mot o mots que es volen inscriure com a marca, amb independència de la llengua en què sigui la marca que es vol registrar.

Igualment, remarquem que sovint el paràmetre de comprensió, almenys implícit, és el castellà.

Finalment, ressenyem les resolucions de la Direcció General dels Registres i del Notariat sobre registre civil de juny de 2008 a febrer de 2009. La línia doctrinal mantinguda per la Direcció és semblant a la que vam exposar en el número 52 de la *Revista*: per una banda, hi ha una obertura gran a l'admissió de tot tipus de mots com a noms, producte de l'aplicació de la Llei 3/2007, de 15 de març, que possibilita la inscripció de diminutius i variants familiars; però, per l'altra, la Direcció torna a construir limitacions arbitràries a aquesta llibertat, basades, per exemple, en la correcció lingüística dels noms que es volen registrar, l'existència mateixa d'aquests noms, el perjudici a la dignitat de la persona, etc. Els paràmetres que sol fer servir estan molt ancorats en una perspectiva cultural molt tradicional i sovint bandeja el criteri d'altres cultures en la imposició o canvi del nom propi.

A banda d'això, continua adduint com a argument per rebutjar adaptacions gràfiques de cognoms a les altres llengües oficials (*Sánchez* a *Sanxis* i *Cidoncha* a *Zidontza*) l'existència d'un «*acervo nacional*» de cognoms, per descomptat amb la forma castellana, que no poden ser adaptats.

L'última resolució de la DGRN que referim, de 26 de febrer de 2009, aborda la pretensió de la recurrent que l'assentament de naixement del seu fill fos en eusquera, cosa que se li va denegar i que la Direcció General ratifica adduint motius informàtics, malgrat la vigència de la Llei 12/2005, de 22 de juny, que va reformar l'article 23 de la Llei del Registre Civil a fi de fer possible els assentaments en els idiomes oficials diferents del castellà.

Per accedir als textos de les sentències de la base del Cendoj, primer s'ha d'obrir el cercador de la base de dades (<http://www.poderjudicial.es/search/index.jsp>) i després clicar l'enllaç que té cada resolució ressenyada. Per facilitar aquesta operació consignem aquesta adreça en cada resolució o bloc de resolucions. D'aquesta manera es pot baixar el text sense haver de fer servir l'opció de copiar l'identificador de la resolució a la casella "Texto a buscar", del mateix cercador.

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 13 de juliol de 2009. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Joaquín Giménez García. Ref. Cendoj: 28079120012009202119.](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 28 d'octubre. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Francisco Monterde Ferrer. Ref. Cendoj: 28079120012009202879.](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 7 de desembre de 2009. Sala Penal. Secció 1a. Ponent: Aldolfo Prego de Oliver Tolivar. Ref. Cendoj: 28079120012009203399.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

En aquest bloc agrupem les resolucions en què d'una manera o d'una altra, en el procediment judicial o en una fase prèvia, hi ha present el factor lingüístic. A la Interlocutòria de 13 de juliol el Tribunal entén que en el procés penal l'acusat, en aquest cas d'un delictes d'assassinat, té dret a intèrpret en totes les fases del procés, fins i tot, i encara que la llei no ho prevegi expressament, en les entrevistes privades amb el seu advocat, com a dret integrant del dret de defensa de l'article 24.2 de la Constitució. Però en el cas enjudiciat, en què l'acusat és romanès, el tribunal creu demostrat clarament que entén i parla el castellà sense problema «i se'n sortia sense dificultat en la nostra llengua [el castellà], cosa que el mateix Tribunal va poder comprovar i és lògic tenint en compte que portava uns quants anys residint i treballant a Espanya». Criteri raonable i que el Tribunal ha adduït en diverses ocasions, encara que ben poc el té en compte quan la competència lingüística és referida al coneixement de les llengües pròpies per part dels funcionaris dels cossos estatals, com els mateixos jutges.

En la Interlocutòria de 28 d'octubre de 2009 el recurrent, acusat i condemnat per un delictes contra la salut pública per venda de drogues, al·lega que l'atestat dels agents de policia estava redactat en català, que desconeixia, cosa que el tribunal rebutja perquè en cap moment al llarg de les actuacions se'n va demanar la traducció, i que la llengua del judici i en la qual s'ha fet el plenari que serveix per construir el relat dels fets ha estat el castellà. Aquí el tribunal, com hem vist en diverses ocasions, rebutja aquesta mena d'arguments sobre la vulneració del dret de defensa. De tota manera, i tot i que cada cas és diferent, per al català no se sol utilitzar l'argument de la presumpció de coneixement, que feia servir la resolució anterior per al castellà, sinó que les raons se solen centrar en la irrellevància i la intenció esbiaixada de l'al·legació de la part.

Finalment, en un procés per un delictes d'estafa, la Interlocutòria de 7 de desembre de 2009 resol que el fet que en el procediment la part recurrent aportés una documentació redactada en francès i no es traduís no implica *a priori* cap indefensió cap a aquesta part, atès que no es pot presumir que el tribunal d'instància desconeixi la llengua, a banda que, d'acord amb l'article 144 de la Llei d'enjudiciament civil, no es pot presentar documentació en una llengua no oficial. Així, el TS segueix el criteri, expressat en altres resolucions, com ara la Sentència de 15 de gener de 2009 (RLD núm. 53, pàg. 418), poc formalista quan la part al·lega la presència de documentació en llengua no oficial per abonar la seva indefensió.

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 24 de novembre de 2009. Sala Social. Secció 1a. Ponent: Luis Fernando de Castro Fernández. Ref. Cendoj: 28079140012009203709.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 10 de desembre de 2009. Sala Civil. Secció 1a.](#)
[Ponent: Juan Antonio Xiol Rios. Ref. Cendoj: 28079110012009100836.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

Les dues resolucions contenen mencions a la presència de les llengües oficials diferents del castellà al si d'actuacions al Tribunal Suprem. En la Sentència de 10 de desembre l'esment és de passada i només per deixar constància que els serveis del Tribunal han traduït al castellà la sentència de primera instància, que era en gallec. Tot i que no estableix cap doctrina sobre la qüestió, cal fer palès que aquesta situació, o almenys la constatació d'aquesta situació, s'ha produït en més d'una ocasió (per exemple, Interlocutòria de 13 de gener de 2009, RLD núm. 53, pàg. 418) sense que el Tribunal hagi retornat les actuacions a l'òrgan d'origen. Malgrat la falta de reconeixement normatiu explícit d'aquestes traduccions fetes a l'òrgan jurisdiccional central, cal valorar positivament que es facin sense recordar l'obligació de traducció per part dels òrgans jurisdiccionals de la comunitat autònoma i que s'assumeixin amb normalitat.

En la mateixa línia, però en aquest cas exposant una doctrina clara, la important Interlocutòria de 24 de novembre resol el recurs de reposició plantejat per CCOO contra la diligència que no admetia que el recurs de cassació que el sindicat havia presentat prèviament al Tribunal Suprem contra una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya fos en llengua catalana. El Tribunal basa la seva argumentació en un motiu principal i dos d'accessoris: el primer és que la part pot presentar la documentació del procediment en català tant si va adreçada a l'òrgan jurisdiccional autonòmic (però que ha de tenir efectes més enllà de la comunitat), com si el destinatari és directament un òrgan que no és a la comunitat. Entén el Tribunal que d'una interpretació sistemàtica del punt 3 de l'article 231 de la LOPJ en relació amb el punt 4 es desprèn que el punt 3 permet que les parts presentin els documents en català (o en una altra llengua oficial) als òrgans jurisdiccionals de la comunitat autònoma i, un cop previst això, el punt 4 inclou aquesta facultat per als altres supòsits amb efectes extraterritorials. El TS corrobora aquesta interpretació amb els articles 9.1.b de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries (compromís dels estats signants de deixar presentar els documents en les llengües regionals o minoritàries) i l'article 33.5 de l'Estatut, que preveu l'eficàcia jurídica dels escrits en català que es presentin en els òrgans jurisdiccionals centrals.

Sens dubte és una resolució rellevant, tant perquè obre una via al dret del ciutadà i qui el representa a utilitzar el català amb independència d'on estigui situat el tribunal que coneix de la fase concreta de la causa judicial, com perquè conté una doctrina molt progressiva que evidencia que una lectura plurilingüista de la legislació és possible i que utilitza dos textos que massa vegades el Tribunal ha oblidat, com són la Carta europea i el mateix Estatut. Cal esperar i desitjar un aprofundiment en aquesta línia.

Per la seva rellevància, des d'un punt de vista pràctic i doctrinal, reproduïm en aquest cas l'argumentació que consta en els fonaments jurídics de la Interlocutòria en la qual es fonamenta aquesta decisió.

«RAZONAMIENTOS JURÍDICOS

ÚNICO. El recurso ha de prosperar, siendo así que la eficaz presentación del recurso en lengua catalana deriva directamente de los preceptos que en el escrito de reposición se citan.

En efecto, la cuestión obtiene adecuada respuesta en los arts. 231.4 LOPJ y 142.4 LECiv, que -tal como se pretende- atribuyen «plena validez y eficacia» a los documentos presentados en el idioma oficial de una Comunidad Autónoma, “sin necesidad de traducción al castellano”, y que ésta se impone de oficio “cuando deban surtir efectos fuera de la jurisdicción de los órganos judiciales sitos en la comunidad autónoma”. Y aunque la literal redacción de ambos preceptos pudiera ofrecer dudas respecto de si la previsión legal está limitada a los supuestos de presentación de escritos o documentos en la respectiva Comunidad Autónoma, excluyendo a los que hayan de presentarse fuera de ella, ha de observarse que el primer supuesto ya está contemplado en apartado anterior de ambos preceptos [el 3], en el que se proclama el derecho de las partes y sus representantes -entre otros- a utilizar «la lengua que sea también oficial en la Comunidad Autónoma en cuyo territorio tengan lugar las actuaciones, tanto en sus manifestaciones orales como escritas» [presentación de documentos]; y que el segundo supuesto [apartado 4] fue introducido en la LOPJ por la Ley 16/1994 [8 /Noviembre], cuya Exposición de Motivos nada aclara al respecto, pero cuya incorporación de la específica previsión del apartado 4 obliga a entenderla referida -conforme obliga la sistemática interpretación a que nos hemos referido- tanto a los documentos presentados en los órganos jurisdiccionales de la Comunidad Autónoma pero que hayan de tener eficacia procesal fuera de ella, como a aquellos otros cuya presentación deba tener lugar -precisamente- extramuros de la respectiva Comunidad. Si así no fuese carecería de sentido la reforma operada por la citada Ley 16/94 y resultaría del toda ociosa el mandato que añade al art. 231.4 LOPJ y que más tarde es literalmente reproducido por la LECiv [Ley 1/2000, de 7/Enero].

Interpretación que se refuerza por el mandato del art. 9.1.b de la Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias [BOE 15/09/01], relativo al compromiso -por parte de España- de “permitir la presentación de documentos ... en las lenguas regionales o minoritarias, si fuera necesario recurriendo a ... traducciones”; traducción que no ha de ser la que en su caso pudiera acompañar facultativamente el presentante, tanto porque así fuese la finalidad de la norma quedaría privada de sentido, cuanto porque el criterio de traducción oficial se pone de manifiesto en el previo apartado “ii)», en el

que se señala también el compromiso de permitir que la «Parte en un litigio haya de comparecer personalmente ante un Tribunal ... se exprese en su lengua regional o minoritaria sin incurrir por ello en gastos adicionales». Aparte de que tal interpretación está en todo caso refrendada por el art. 33.5 LO 6/2006 [19 /Julio; reformadora el Estatuto de Autonomía de Cataluña], precepto en el que se dispone que los órganos jurisdiccionales de ámbito estatal “deben atender y deben tramitar los escritos presentados en catalán, que tendrán, en todo caso, plena eficacia jurídica”.»

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 10 de setembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: Ricardo Enríquez Sancho. Ref. Cendoj: 28079130012009202350.](#)

[Interlocutòria del Tribunal Suprem d'1 d'octubre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 1a. Ponent: Juan José González Rivas. Ref. Cendoj: 28079130012009202361.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

Els processos en què s'emmarquen les dues interlocutòries ressenyades es refereixen al model lingüístic de l'ensenyament no universitari a Catalunya, en els quals dues persones formulen demandes orientades a obtenir un pronunciament judicial contrari al model de conjunció (vegeu, recentment, STS de 12 de desembre de 2008, RLD núm. 52, pàg. 521-527). Les actuals resolucions admeten a tràmit sengles recursos de cassació, sobre el fons dels quals s'haurà de pronunciar el TS properament. Caldrà restar amatents a l'evolució jurisprudencial, després que la Sentència del Tribunal Constitucional sobre la reforma de l'Estatut, de 18 de juny de 2010, hagi avalat amb consideracions interpretatives les previsions estatutàries en aquest àmbit.

En el primer recurs, una ciutadana sol·licita que el castellà sigui reintroduït de forma proporcional i equitativa com a llengua vehicular, i que totes les comunicacions, circulars i documentació de l'Administració i del centre educatiu s'enviïn en castellà. Aquesta sol·licitud fou desestimada per una Resolució de la Conselleria d'Educació de la Generalitat de Catalunya de 2 de maig, confirmada pel TSJ de Catalunya en la Sentència de 19 de desembre de 2008. El recurs de cassació és admès a tràmit pel motiu d'infracció de normativa estatal, en relació amb els articles 3, 14 i 27 CE i 6.2 i 35.2 EAC, en relació amb la doctrina de la STC 337/1994. En canvi, la resta de motius de cassació s'inadmeten: dos perquè introdueixen qüestions noves no debatudes en el procés previ (la il·legalitat del Decret 142/2007, de 26 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària i la inconstitucionalitat de la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'EAC); i un tercer perquè no es considera que la negativa del tribunal d'instància de plantejar la qüestió d'inconstitucionalitat sobre la

Llei 1/1998, de política lingüística, sigui un motiu suficient per interposar recurs de cassació.

En la segona interlocutòria, l'objecte del recurs de cassació és la Sentència del TSJ de Catalunya, de 30 de desembre de 2008, que va estimar parcialment el recurs d'un particular contra la Resolució de 4 de juliol de 2005 de la Conselleria d'Educació, en relació amb les peticions d'incloure en l'imprès oficial de sol·licitud de preinscripció la pregunta sobre la llengua habitual del seu fill, i que aquest rebés l'ensenyament en castellà en el CEIP Feliu i Vergés de Badalona. El TS rebutja la causa única d'inadmissió adduïda per la Generalitat, en considerar que l'escrit preparatori del recurs justifica suficientment la rellevància de la infracció de normativa estatal.

[Sentència del Tribunal Suprem de 10 de novembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Santiago Martínez-Vares García. Ref. Cendoj: 28079130042009100650.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

La norma que origina el procés contenciós regula un tema d'actualitat: la introducció pels governs autonòmics de l'anglès com a llengua vehicular en els centres educatius públics dels primers nivells d'ensenyament. Concretament, es tracta de l'Ordre 4902/2004, de 2 de novembre, de la Conselleria d'Educació de la Comunitat de Madrid, per a la selecció dels col·legis públics d'educació infantil i primària en els quals es durà a terme la implantació de l'ensenyament bilingüe espanyol-anglès per al curs 2005-2006. El preàmbul d'aquesta norma al·ludeix al compromís de la Comunitat madrilenya «*en la incorporación del inglés como segunda lengua, por estar plenamente persuadida de que el dominio de este idioma es una herramienta imprescindible para que nuestros alumnos alcancen, de hecho, una efectiva y completa integración a la ciudadanía europea*». Tot i l'interès del tema, des d'una perspectiva juridicolingüística, el debat processal no incideix en les qüestions substantives. La Sentència d'instància va estimar el recurs del sindicat Comissions Obreres, en haver-se obviat en l'elaboració de l'Ordre dos tràmits preceptius: la negociació col·lectiva, en afectar les condicions de treball dels funcionaris públics; i la consulta prèvia del Consell Escolar de la Comunitat de Madrid. El Tribunal Suprem cassa la sentència prèvia, en considerar que l'Ordre té un contingut merament organitzatiu del servei públic educatiu, que exclouria el caràcter preceptiu de la negociació col·lectiva.

[Sentència del Tribunal Suprem de 7 juliol de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Luis María Díez-Picazo Giménez. Ref. Cendoj: 28079130062009100617.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 14 de juliol de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Octavio Juan Herrero Pina. Ref. Cendoj: 28079130062009100627.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

El polèmic Decret foral 29/2003, de 10 de febrer, pel qual el Govern navarrès va regular l'ús del basc en les administracions públiques de Navarra continua present en l'àmbit cassacional (vegeu, anteriorment, les sentències de 19 de desembre de 2008 i 19 de maig de 2009, ressenyades en el núm. 53 de l'RLD, p. 422-440). El conflicte s'origina pel desplegament restrictiu i contradictori que fa el Decret de la legislació lingüística navarresa que fixa la zonificació del territori en relació amb el règim lingüístic aplicable. Com en els processos precedents, el Tribunal Suprem rebutja els recursos de cassació interposats per la Comunitat Foral de Navarra contra les sentències del TSJ de Navarra que anul·laren parcialment el Decret, arran de les impugnacions dels ajuntaments de Valle de Baztán (STS de 7 de juliol) i Valle de Aranguren (STS de 14 de juliol). El Tribunal Suprem aprecia la identitat dels recursos, quant a l'objecte i motius, amb el resultat per la STS de 19 de maig, a la fonamentació jurídica de la qual fa remissió íntegrament (de manera expressa en la STS de 7 de juliol, i implícita en la STS de 14 de juliol), la qual cosa fa innecessari afegir aquí cap comentari addicional respecte dels adduïts en la crònica anterior.

[Sentència del Tribunal Suprem de 21 de setembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Pablo Lucas Murillo de la Cueva. Ref. Cendoj: 28079130072009100424.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 10 de desembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Nicolás Antonio Maurandi Guillén. Ref. Cendoj: 28079130072009100618.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 16 de desembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: Enrique Cáncer Lalanne. Ref. Cendoj: 28079130072009100598.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

El Tribunal Suprem torna a pronunciar-se sobre la no-admissió del títol de filologia catalana per acreditar el coneixement de la llengua oficial pròpia en els processos selectius del professorat al País Valencià (vegeu, per exemple, resolucions semblants a RLD, núm. 52, pàg. 509-520, especialment les sentències de 29 d'octubre de 2008, o les resolucions de 27 de maig i 29 de juny de 2009, al núm. 53, pàg. 471-480). En

aquest àmbit, l'únic en el qual la Generalitat valenciana ha regulat el requisit lingüístic, la conflictivitat ha estat constant per raó de la negativa del Govern valencià a reconèixer els títols de català. La resposta del TS, coincident amb la donada pel TSJCV a aquesta qüestió, i coherent amb una doctrina nítida des de l'any 2006 (vegeu la Sentència de 15 de març de 2006, RLD, núm. 46, pàg. 467-478), ratifica la unitat de la llengua pel que fa a l'equivalència dels títols de català i valencià. Tanmateix, els tribunals no anul·len les ordres que ometen els títols de filologia catalana, sinó que opten per incloure-hi aquests títols per via interpretativa. Tal com ja havíem indicat, aquesta solució ha comportat que la discriminació i el tracte arbitrari als candidats exclosos s'hagi perllongat durant anys.

Recentment, després de tots els revessos judicials, la Resolució de 27 d'abril de 2010, de la Conselleria d'Educació, per la qual es convoca el procediment selectiu per a l'ingrés en el cos de mestres i el procediment per a l'adquisició de noves especialitats per a funcionaris del mateix cos, inclou un incís que permet l'acceptació dels títols de filologia catalana («sense perjudici del que disposa l'annex del Reial decret 1954/1994, de 30 de setembre», decret que llista els títols universitaris homologats i que només recull com a designació oficial el de "filologia catalana"). Caldrà veure quin és el grau de compliment d'aquesta equívoca voluntat. Val a dir, també, que dins d'aquesta equivalència només hi ha els títols universitaris, en cap cas els certificats administratius de Catalunya i les Illes Balears.

[Sentència del Tribunal Suprem de 7 de juliol de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Antonio Martí García. Ref. Cendoj: 28079130042009100327.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 14 de juliol de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Segundo Menéndez Pérez. Ref. Cendoj: 28079130042009100356.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 15 de setembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Antonio Martí García. Ref. Cendoj: 28079130042009100415.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 15 de setembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 4a. Ponent: Antonio Martí García. Ref. Cendoj: 28079130042009100416.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

Totes quatre sentències tracten de la convalidació de les assignatures cursades a la llicenciatura de Traducció i Interpretació per obtenir el nomenament com a intèrpret

jurat per part de l'Oficina d'Interpretació de Llengües del Ministeri d'Afers Exteriors. En tres casos el Tribunal dóna la raó als interessats, i en la Sentència de 14 de juliol anul·la la resolució d'instància per falta d'admissió de la prova documental aportada. Pel que es desprèn de les resolucions, la pràctica de l'Oficina d'Interpretació de Llengües del Ministeri d'Afers Exteriors és restrictiva pel que fa a la convalidació dels crèdits universitaris a l'efecte d'obtenir l'habilitació com a traductor i intèrpret jurat. De fet, una ordre del 2002 limita el nombre de crèdits universitaris convalidables de les assignatures, que han de versar sobre traducció jurídica i econòmica i interpretació en llengua oral de l'idioma per al qual se sol·licita el nomenament.

Des del punt de vista del dret lingüístic, l'interès d'aquestes resolucions (tal com vam indicar en el cas de les sentències del TS de 3 i 10 de desembre de 2008; RLD, núm. 52, pàg. 539) és que evidencien la progressiva ocupació per part de la universitat d'un espai competencial, el de l'habilitació de la traducció jurada, que abans, per falta d'estudis universitaris específics, només exercia el Ministeri d'Afers Exteriors. La creació i el desenvolupament a les llicenciatures de traducció i interpretació d'assignatures sobre traducció i interpretació jurídica i econòmica fan que hagi augmentat molt el nombre de convalidacions per obtenir l'habilitació com a intèrpret jurat i que, alhora, el Ministeri hagi restringit aquesta possibilitat, segurament per continuar exercint un control efectiu sobre la mateixa habilitació. Les resolucions judicials de l'alt tribunal s'inclinen, però, per limitar al màxim la discrecionalitat de l'Administració de l'Estat i atribuir a la universitat la potestat de determinar quin són els crèdits corresponents a l'especialitat de traducció jurídica i econòmica.

[Sentència del Tribunal Suprem de 14 de setembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 7a. Ponent: José Díaz Delgado. Ref. Cendoj: 28079130072009100394.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

En el marc d'un procés selectiu a l'escala auxiliar d'organisme autònom, la recurrent impugna davant l'Audiència Nacional alguns exercicis en entendre que si s'haguessin corregit correctament ella hauria aprovat. Una de les preguntes versa sobre la possibilitat que un administrat presenti a la Conselleria de Cultura de Galícia una sol·licitud en gallec adreçada als òrgans centrals del Ministeri d'Agricultura. L'opositora va respondre que sí i el criteri del Tribunal avaluador era que no. El Tribunal Suprem, en un gir jurisprudencial que la mateixa sentència afirma que s'està produint, entra a valorar el criteri tècnic i no creu pertinent la resposta que va donar la recurrent; és a dir, entén que tot el que s'adreça als òrgans administratius centrals de l'Estat s'ha de redactar en castellà. Aquesta situació, segons el Tribunal, es produeix quan l'organisme de la comunitat fa de mer canal per vehicular el document a l'organisme estatal, i no hi té cap funció instructora. De fet, el criteri és el que ha mantingut el

Tribunal Constitucional en altres ocasions (vegeu la Interlocutòria 383/2003, d'1 de desembre, ressenyada a l'RLD, núm. 41, pàg. 417-426) i que, al nostre entendre, contradiu l'article 9.2 de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries, en negar un mínim plurilingüisme en tot l'entramat administratiu de l'Estat. La conseqüència és que l'ús oficial de les llengües pròpies diferents de la castellana està en relació amb qui és el titular de la competència (Estat/comunitat) i, si és l'Estat, amb com exerceix aquesta competència (de manera territorialitzada / de manera centralitzada). Per tant, el dret d'ús de la llengua pròpia no depèn d'una circumstància territorial, tal com es derivaria de la declaració d'oficialitat, sinó d'una simple decisió sobre com s'organitza l'Administració de l'Estat. Pel seu interès, reproduïm el fonament de dret que s'ocupa de la qüestió.

«TERCERO. Por último sostiene la recurrente, que la pregunta del segundo ejercicio de la oposición, en la que el Tribunal Calificador dio por buena la contestación b), según la cual un administrado no podría presentar una solicitud dirigida a los órganos centrales del Ministerio de Agricultura en lengua gallega, aunque la presentara en la dependencia de la Consejería de Cultura de la Comunidad Autónoma de Galicia, mientras que el recurrente contesto con la opción d) que sostenía lo contrario.

Como recuerda la recurrente el tenor literal del artículo 36 de la Ley 30/1992 , tras la reforma introducida por la Ley 4/1999 dispone que: “1. La lengua de los procedimientos tramitados por la Administración General del Estado será el castellano. No obstante lo anterior, los interesados que se dirijan a los órganos de la Administración General del Estado con sede en el territorio de una Comunidad Autónoma podrán utilizar también la lengua que sea cooficial en ella.

En este caso, el procedimiento se tramitará en la lengua elegida por el interesado. Si concurrieran varios interesados en el procedimiento, y existiera discrepancia en cuanto a la lengua, el procedimiento se tramitará en castellano, si bien los documentos o testimonios que requieran los interesados se expedirán en la lengua elegida por los mismos.

(...) 3. La Administración pública instructora deberá traducir al castellano los documentos, expedientes o partes de los mismos que deban surtir efecto fuera del territorio de la Comunidad Autónoma y los documentos dirigidos a los interesados que así lo soliciten expresamente. Si debieran surtir efectos en el territorio de una Comunidad Autónoma donde sea cooficial esa misma lengua distinta del castellano, no será precisa su traducción”.

Sostiene sin embargo el actor que existe una contradicción entre este precepto y el artículo 5 del Estatuto de Autonomía de Galicia , aprobado por Ley Orgánica 1/1981 de

16 de abril, que dispone en sus apartados 2 y 3 que: “Los idiomas gallego y castellano son oficiales en Galicia y todos tienen el derecho de conocerlos y usarlos”.

“Los poderes públicos en Galicia garantizarán el uso normal y oficial de los dos idiomas y potenciarán la utilización del gallego en todos los órdenes de la vida pública, cultural e informativa, y dispondrán de los medios necesarios para facilitar su conocimiento”.

En desarrollo de este precepto alega la recurrente se dictó la Ley 3/1983, de 15 de junio que dispone en su artículo 6º que: “Los ciudadanos tienen derecho al uso del gallego, oralmente y por escrito en sus relaciones con la Administración Pública en el ámbito territorial de la Comunidad Autónoma”. “Las actuaciones administrativas en Galicia serán válidas y producirán sus efectos cualquiera que sea la lengua oficial empleada”.

Sostiene la recurrente que a tenor de lo dispuesto en el artículo 38.4 que permite presentar a los ciudadanos escritos dirigidos a la Administración en cualquier Administración de las Comunidades Autónomas, la presentación de una solicitud dirigida a la Administración Central es una actuación administrativa realizada en Galicia.

Empecemos por negar esta afirmación, pues es evidente que el ciudadano no hace actos administrativos, aunque puede provocar su inicio mediante una solicitud. En consecuencia, no existe la incompatibilidad de que parte la recurrente entre el artículo 36.1 de la Ley 30/1992 y la legislación autonómica citada, pues una cosa es la validez de todas las actuaciones administrativas realizadas en el territorio de Galicia, aun imponiendo a la Administración la obligación de traducir al Castellano las mismas si han de producir efecto fuera de la Comunidad, en un territorio donde no se hable la lengua propia de la misma, y otra bien distinta que por el hecho de presentar en un órgano de una Comunidad Autónoma una solicitud dirigida a un órgano central de la Administración del Estado, la actuación administrativa a la que de lugar se ha de entender producida ya en territorio de Galicia. En definitiva, la utilización como medio o lugar de presentación de una oficina de la Comunidad Autónoma, de una solicitud dirigida a iniciar un procedimiento ante un órgano de la Administración del Estado, no radicado en dicha comunidad, no es una actuación administrativa realizada en el ámbito de dicha Comunidad.

La recurrente alega la sentencia del Tribunal Constitucional de 26 de junio de 2006 , pero esta sentencia que en su fundamento jurídico octavo rechaza la inconstitucionalidad del artículo 6 de la Ley 10/1982, de 24 de noviembre, del Parlamento Vasco, Básica de Normalización del Uso del Euskera, al mantener que: “No existiría, desde luego, vicio de incompetencia si por “ser atendidos” se entendiese

el derecho a no ver rechazadas los ciudadanos las comunicaciones que dirijan a cualquier ente público en la lengua oficial elegida”. Pero lo que se cuestionaba en aquel caso, no era si las instancias dirigidas a la Administración Central podían realizarse en la lengua autónoma, sino si en los casos en que fuera posible utilizar el idioma propio de la Comunidad, la respuesta de la Administración habría de ser necesariamente en Euskera.

Por el contrario, la Sentencia de dicho Tribunal de fecha 15-2-1996, nº 27/1996, rec. 553/1996, sostiene que: no se vulneró el derecho de los recurrentes a acceder a los cargos público por la resolución de la Junta Electoral Provincial de Asturias que le denegó su proclamación como candidatura a las elecciones generales a celebrar el 3 marzo 1995, al no subsanar un determinado documento no redactado en castellano. Y la sentencia de dicho Tribunal de fecha 6-4-1999, sostiene respecto a la posible contradicción, denunciada por la Generalidad de Cataluña, entre el art.3,2 CE y el párrafo segundo del art. 36,2 y el art. 36,3 de la Ley 30/1992 , que, al margen de la reforma efectuada por la Ley 4/1999, 13 de enero, tampoco respecto de procedimientos anteriores que siguen rigiéndose bajo la normativa anterior puede hablarse de inconstitucionalidad, siendo suficiente la declaración de esta Sala en el sentido de que los preceptos denunciados son constitucionales siempre que se entienda que la preceptiva traducción al castellano contenida en los mismos no comprende aquellos supuestos en los que los documentos en cuestión deban surtir efectos en el territorio de una CA en la cual sea también lengua oficial aquélla en la que el documento se encuentre originariamente redactado. En consecuencia, desde la perspectiva de la corrección jurídica de la respuesta dada por el recurrente, y aunque el defecto de la solicitud pudiera ser objeto de subsanación, no podemos mantener la misma, por lo que, según las propias alegaciones de esta parte, no habría alcanzado la nota de aprobado y en consecuencia el recurso contencioso-administrativo debe ser desestimado.»

[Interlocutòria del Tribunal Suprem de 9 de desembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Manuel Campos Sánchez-Bordona. Ref. Cendoj 28079130032009200080.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

La Interlocutòria actual s'emmarca en un procés iniciat per la Unió de Televisiones Comerciales Asociadas contra la normativa que obliga els operadors privats de televisió a destinar el cinc per cent dels seus ingressos anuals a finançar pel·lícules cinematogràfiques i per a televisió europees. L'objecte del procés és triple, ja que se sol·licitava: la nul·litat del Reial decret 1652/2004, de 9 de juliol; la interposició de qüestió d'inconstitucionalitat contra l'article 5 de la Llei 25/1994 (reformat per la Llei 22/1999 i la Llei 15/2001), i la formulació de qüestió prejudicial davant el Tribunal de

Justícia de les Comunitats Europees. Sobre el darrer aspecte es pronuncià la Sentència del TSJCE de 5 de març de 2009, que no observa cap contradicció entre la normativa espanyola i el dret de la Unió Europea (vegeu-ne el nostre comentari a l'RLD, núm. 53, pàg. 465-467).

Malgrat això, el Tribunal Suprem manté els seus dubtes sobre la legislació esmentada, que es tradueixen en el plantejament de l'actual qüestió d'inconstitucionalitat sobre l'article 5 de la Llei 25/1994, amb base als arguments següents: el contingut del Reial decret 1652/2004 impugnat reproduceix i desenvolupa la norma legal, de manera que la decisió sobre aquest depèn de la validesa de la darrera; cal un major desenvolupament interpretatiu de la llibertat d'empresa (article 38 CE) que en precisi l'extensió de la garantia que en deriva; la llibertat d'invertir els beneficis econòmics s'integra en el nucli de les facultats de l'empresari, la qual cosa obliga a justificar especialment les possibles restriccions; el dret comunitari no ofereix una base específica per a aquesta restricció; l'obligació imposada no deriva del caràcter del servei públic televisiu; i, finalment, existeixen altres possibles vies de foment de la cinematografia (incentius financers, ajuts públics directes a la producció o distribució, etc.) menys restrictives de la llibertat empresarial constitucionalment garantida.

[Sentència del Tribunal Suprem de 14 de juliol de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Luis María Díez-Picazo Giménez. Ref. Cendoj: 28079130062009100632.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 3 de novembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Luis María Díez-Picazo Giménez. Ref. Cendoj: 28079130062009100761.](#)

[Sentència del Tribunal Suprem de 10 de novembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 6a. Ponent: Luis María Díez-Picazo Giménez. Ref. Cendoj: 28079130062009100778.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

La qüestió dels requeriments lingüístics en l'accés a la nacionalitat espanyola és analitzada per les tres resolucions del Tribunal Suprem, les quals reflecteixen una casuística variada en l'aplicació jurisprudencial del precepte del Codi civil que exigeix, sense més precisions, acreditar la "integració" dels sol·licitants a la societat espanyola.

En la Sentència de 3 de novembre de 2009 el recurrent en cassació al·lega un defecte en la parla (tartamudesa) per justificar les mancances idiomàtiques denunciades pel jutge encarregat del Registre Civil. Per al Tribunal Suprem, però, «*la tartamudez explica que quien la padece tenga ciertas dificultades para expresarse con claridad,*

pero no justifica la incapacidad para hablar una lengua determinada» (FJ 3). El criteri jurisprudencial, sens perjudici de la possible base fàctica en el cas (el sol·licitant no va recórrer la denegació de la prova de reconeixement del problema fonètic), sembla poc sensible a la influència negativa dels defectes de parla d'una persona a l'hora d'aprendre un idioma estranger, al contrari de legislacions més desenvolupades que consideren com a eximents de l'exigència lingüística en l'accés a la nacionalitat «l'estat de salut, discapacitat sensorial o defecte de parla» de l'estranger sol·licitant (així, l'article 18, paràgraf final de la Llei 359/2003, de nacionalitat de Finlàndia).

La Sentència de 10 de novembre permet palesar les imprecisions a l'entorn del tipus i el nivell de coneixement del castellà exigible en aquest context. El recurrent és l'Advocat de l'Estat, qui, amb el mateix zel mostrat en anteriors ocasions (vegeu, per exemple, la STS de 5 de març del 2008, RLD, núm. 51, pàg. 426-429), s'oposa a la concessió de la nacionalitat a un home jove analfabet, que treballa com a peó de la construcció, que entén i sap parlar el castellà, però no el llegeix ni l'escriu. L'Audiència Nacional, en la sentència d'instància, sembla pressuposar també la necessitat del coneixement escrit en assenyalar que: «*su voluntad de ser Español le ha de suponer [a l'interessat] el añadido esfuerzo del idioma vehicular de comunicación general en nuestro país, aun en su nivel básico, pero tanto en comprensión y expresión oral como escrita*» [reproduïda en FJ 1], si bé té en compte l'extracció social i cultural modesta del recurrent, sense cap formació en el seu país d'origen, per considerar que les mancances esmentades no determinen la falta d'integració social. El Tribunal Suprem ratifica com a lògic aquest raonament del tribunal *a quo*, alhora que «*reconoce que el solicitante habría podido hacer un mayor esfuerzo, especialmente habida cuenta de su juventud y de las posibilidades formativas existentes, para aprender a leer y a escribir en español*» [FJ 3], i consegüentment desestima el recurs de cassació de l'Advocat de l'Estat.

Finalment, dins la Sentència de 14 de juliol de 2009, la qüestió del coneixement lingüístic deficient del recurrent, un home d'origen senegalès, resta finalment preterida en apreciar-se l'incompliment de la integració social pel motiu de poligàmia, contrària a l'ordre públic espanyol, «*porque presupone la desigualdad entre mujeres y hombres, así como la sumisión de aquéllas a éstos*» (FJ 4).

[Sentència del Tribunal Suprem de 22 de desembre de 2009. Sala Contenciosa Administrativa. Secció 3a. Ponent: Manuel Campos Sánchez-Bordona. Ref. Cendoj: 28079130032009100412.](#)

[Enllaç amb el cercador de jurisprudència del CENDOJ](#)

Aquesta resolució no conté cap novetat sobre el règim lingüístic en matèria de marques. Només constatem la importància, com a criteri d'admissió i registre d'una

marca, en oposició a les que ja estan inscrites, de la comprensió que el signe que es vol registrar té en la societat, amb independència que el mot o mots sigui de la llengua oficial del país. En aquest cas, el Tribunal constata la falta de significació entre la població de l'Estat espanyol del mot *Budmen*. Igualment esmentem que el paràmetre lingüístic emprat se sobreentén que és el castellà, tal com hem anat indicant i valorant negativament en cròniques anteriors (RLD, núm. 53, pàg. 461-463).

[Resolucions de la Direcció General dels Registres i del Notariat. Boletín de Información. Resoluciones de la Dirección General del Registro y del Notariado \(Registro Civil\), números que inclouen les resolucions d'1 de juny de 2008 a 28 de febrer de 2009.](#)

Durant el període ressenyat no hi ha novetats substancials en la doctrina de la Direcció General sobre noms i cognoms respecte el període anterior, ressenyat a la *Revista de Llengua i Dret*, número 52. Des del punt de vista d'aquesta crònica, cal destacar tres elements:

a) La varietat en els noms propis que es volen imposar —o canviar—, producte de la globalització i, amb aquesta, de l'entrada de noms diversos per designar les persones, com també per la forta irrupció de persones estrangeres, nacionalitzades o els fills d'aquestes. La resposta de la Direcció General a aquest fet sol ser erràtica i limitadora, amb criteris que parteixen d'una concepció de defensa de la perspectiva cultural espanyola, i sovint només de la castellana. La pluralitat de la societat actual fa molt difícil dir que un nom perjudica una persona, o que designa el sexe contrari de qui el sol·licita, o que és correcte ortogràficament o no.

b) L'aplicació de la Llei 3/2007, de 15 de març, ha permès l'entrada en els assentaments registrals de diminutius o variants familiars. No obstant això, la Direcció General ha anat marcant paràmetres que limiten aquesta llibertat impositiva, com ara la possibilitat de confusió quant al sexe, la confusió del nom pretès amb un cognom, que el nom pugui resultar ofensiu per a la persona, que sigui un topònim o que, en general, pugui ser considerat totalment inadequat com a antropònim o que tingui una escriptura "correcta". En conjunt, les limitacions introduïdes són sovint clarament arbitràries i parteixen d'una perspectiva de defensa de la forma espanyola (o europea) de l'antropònim: hi ha noms que "existeixen" i d'altres que no, noms que són "correctes i ben escrits" i altres no. La conseqüència és que no es valora el nom sol·licitat com una opció personal, amb els límits de la capacitat identificadora del mot volgut i del respecte a la persona, sinó que hi influeixen altres consideracions d'ordre estrictament lingüísticocultural (i lògicament de la cultura de qui dicta la resolució).

c) Per negar determinades sol·licituds d'adequació gràfica dels cognoms a les llengües diferents de la castellana, la Direcció continua amb la doctrina de l'«*acervo nacional*»: quan un cognom, tot i existir en català o en basc i tenir una forma determinada, també existeix en castellà, i és en aquesta forma en què consta en el Registre, no s'admet l'adequació gràfica perquè es considera que forma part d'aquest cabal "nacional" comú de cognoms. No cal dir que aquesta doctrina s'inclina per la preeminència del castellà i barra el pas a la recuperació de les formes pròpies.

Tot seguit agrupem les resolucions segons la raó per la qual admeten un nom, generalment en virtut de la Llei 3/2007, o no, tant en relació amb la imposició de noms com amb el canvi.

1. Noms acceptats per raó del marge de llibertat establert sobretot a partir de la Llei 3/2007; bàsicament, són els que no infringeixen les limitacions establertes, les formes en llengües no oficials i els hipocorístics o mots de fantasia.

Els mots són *Dayana* (9 de juny i 11 de novembre de 2008), *Marivel Shiomara*, *Meri*, *Annie* (10 de juny de 2008), *Leydi* (10 de juny, 2 de juliol i 1 de desembre de 2008), *Mabel* (11 de juny de 2008), *Luz Fanny* (12 de juny de 2008), *Lider-Yody* (16 de juliol de 2008), *Julichu* (18 de juliol de 2008), *Anabel* (4 de setembre de 2008), *Ayme-Ambar* (19 de setembre de 2008; estranger naturalitzat a qui l'encarregat del Registre l'havia inscrit com *Aimée-Ambar*), *Paco* (6 de novembre de 2008), *Marielise* (21 de novembre de 2008), *Mari Fe* (10 de febrer de 2009) i *Anna Quiangong* (11 de febrer de 2009).

2. Canvis de noms no acceptats perquè suposen un canvi mínim respecte del que figura al Registre. Moltes vegades aquest criteri s'empra de manera arbitrària i fent servir paràmetres dubtosos per apreciar si el canvi és mínim.

Alesander per *Alexander* (9 de juny de 2008), *Bonifacio* per *Boni* (5 de setembre de 2008; perquè és mínim i és un apòcope), *Izan* per *Itzan* (25 de setembre de 2008; assegura que no hi ha alteració fonètica), *Raquel* per *Rakel* (27 d'octubre de 2008; no hi ha alteració fonètica), *María Ester* per *María Esther* (6 de novembre de 2008 i 19 de gener de 2009), *María Juliana* per *Mari Juli* (10 de novembre de 2008; és apòcope que significa canvi intranscendent), *Cassandra* per *Kassandra* (11 de novembre de 2008), *Songlian* per *Soonglian* (11 de novembre de 2008), *Rut* per *Ruth* (26 de març de 2008), *Joana* per *Yoana* (26 de novembre de 2008; argumenta que no hi ha alteració fonètica), *Paula María* per *Paola María* (12 de desembre de 2008), *Elena* per *Helena* (29 de desembre de 2008 i 11 de febrer de 2009), *Rogelia* per *Roge* (20 de gener de 2009; argumenta que és mínim) i *Manuel Iván* per *Manuel Yvan* (9 de febrer de 2009).

3. Noms acceptats o rebutjats per raó de correcció ortogràfica. Alguns d'aquesta categoria ja són al punt anterior com a canvis de nom rebutjats perquè la modificació

pretesa és mínima (per ex. *Rut* per *Ruth*), però en el fons també hi ha un motiu ortogràfic.

Dins dels que la Direcció General accepta hi ha els canvis de *Varvara-Cayetana* per *Bárbara-Cayetana* (2 de setembre de 2008), *Tahis* per *Thais* (21 d'octubre de 2008), *Jovana* per *Giovana* (6 de novembre de 2008; forma correcta en italià), *Cristian* per *Christian* (6 de novembre de 2008; forma correcta en anglès), *Sulema* per *Zulema* (11 de novembre de 2008) o *Miryam* per *Myriam* (12 de novembre de 2008; hi ha alteració fonètica i en francès és el correcte).

En canvi, rebutja els següents per motius ortogràfics: *Lidia* per *Lydia* (3 de setembre de 2008), *Ester* per *Esther* (16 de setembre de 2008; el mateix cas esmenat al punt 2), *Jhon* (20 i 28 de novembre de 2008; diu que és una forma capriciosa de l'antropònim anglès *John*), *Jackeline* (20 de novembre de 2008; naturalitzada que vol mantenir la forma que tenia però li canvien per *Jacqueline*), *Anje* (de febrer de 2009; la Direcció rebutja el nom pretès i la inscriuen com a *Ange*) o *Catia* per *Katia* (5 de febrer de 2009).

4. Adaptació gràfica de noms estrangers. Tot i que sovint es rebutgen noms per qüestions ortogràfiques, generalment relatives a l'ortografia en castellà, en altres casos s'accepta estrafer noms "estrangers" per adaptar-los a l'ortografia castellana. És el cas de *Leidy* o *Leydi*, en què es rebutja la forma anglesa *Lady*, però no l'adaptació (10 de juny i 1 de desembre i de 2008), o *Izan*, que és l'adaptació de l'anglès *Ethan* (11 de novembre de 2008).

5. Noms no acceptats perquè són topònims i impropis com a antropònim.

És el cas d'un estranger a qui es canvia el nom originari *Hermano Benjamín* per Benjamín, perquè *Hermano* no pot ser considerat nom de fantasia (11 de novembre de 2008), o es rebutja com a nom imposable *Aloha* perquè és una salutació hawaiana (24 de novembre de 2008) o *Nua* pel seu significat en català i perquè és adjectiu (19 de gener de 2009). Es rebutja també *Wimar* perquè, a banda de poder ser cognom, és un municipi de Tenerife, *Güimar*.

6. Noms no acceptats perquè perjudiquen objectivament la persona.

Per aquest motiu desautoritza el canvi de nom a *Totigual*, perquè entén que en l'«*acervo común*» és una forma pejorativa, encara que no explica què vol dir aquest cabal comú (9 d'octubre de 2008). Per pejoratiu tampoc admet *Seña-José* (29 de desembre de 2008).

7. Noms que podem provocar la confusió amb un cognom.

Dins d'aquest grup no s'accepten *Lenin* (10 de juny de 2008), *Stalin* (1 de juliol de 2008), *Allende* (4 de juliol de 2008; reconeix que hi ha advocacions marianes amb aquest nom, però que a Espanya no té tradició), *Wimar* (18 de novembre de 2008; vist abans com a topònim), *Vega* (30 de desembre de 2008) o *Vicente de Iberos* (10 de febrer de 2009).

8. Noms no acceptats perquè estan compostos de tres noms.

María del Rosario Belunde (2 de juliol de 2008).

9. Noms no acceptats perquè indueixen a error pel que fa al sexe.

La Direcció General no admet per aquest motiu *Alluita* per a una dona, si no s'hi posa davant *Miren* (19 de juliol de 2008; l'Acadèmia Basca diu que és masculí) o *Eslava* per a home, que era el nom abans de l'adopció d'un nen rus (19 de novembre de 2008). En canvi, accepta *Erin* per a dona perquè no designa inequívocament el sexe contrari (29 de desembre de 2008).

Finalment, esmentem les resolucions de 4 de juliol i de 18 de novembre de 2008, en què la Direcció ratifica la decisió de l'encarregat del Registre i rebutja l'adaptació gràfica dels cognoms *Sánchez* a *Sanxis* i *Cidoncha* a *Zidontza*. Malauradament l'argument utilitzat és el que ja hem valorat molt negativament en les darreres cròniques. En comptes de fer constar que no es tracta d'una simple adaptació, sinó d'un canvi de cognom (cosa que en molts casos també és més que dubtós, atès l'evident funcionament castellanitzador que ha tingut el Registre Civil), les resolucions argüeixen que hi ha cognoms que formen part de l'«*acervo nacional*» i com a tals tenen la forma castellana. El resultat és que tots els cognoms catalans, bascos i gallecs que també existeixen en castellà tindran com a forma oficial la grafia castellana pel simple fet que en castellà també existeixen. Es tracta, doncs, d'una limitació evident i injustificada de les possibilitats que ofereix l'article 55 de la Llei del Registre Civil, que va ser modificat per la Llei 40/1999 precisament amb la voluntat d'esmenar l'assimilació històrica a les formes lingüístiques en castellà.

[Resolució de la Direcció General dels Registres i del Notariat de 26 de febrer de 2009. Boletín de Información. Resoluciones de la Dirección General de los Registros y del Notariado \(Registro Civil\), any LXIV, març 2010, pàg. 469-471.](#)

L'origen d'aquesta Resolució se situa en la pretensió d'un ciutadà basc que l'assentament registral d'inscripció del seu fill fos en basc. Tant la jutgessa encarregada del Registre com després la mateixa Direcció desestimen aquesta

pretensió perquè, tot i que la Llei 12/2005, de 22 de juny, va reformar l'article 23 de la Llei del Registre Civil a fi de fer possible els assentaments en els idiomes oficials diferents del castellà, la possibilitat està subjecta, d'acord amb una disposició transitòria de la mateixa norma, al procés d'informatització dels registres civils. Com que el programa INFOREG, que ha desplegat el Ministeri de Justícia i que incorpora les llengües pròpies de les comunitats, encara no estava desplegat a Llodio, municipi del sol·licitant, es conclou que encara no pot obtenir l'assentament en eusquera, tal com pretenia.

Sense negar que els problemes tècnics puguin ser un problema, es fa difícil entendre que després de trenta anys d'oficialitat del basc i després de cinc anys d'aprovar-se la llei que permet l'ús del basc (i del gallec i del català) als assentaments registrals, es pugui afirmar que l'ús d'un idioma oficial depèn de tenir o no un programa informàtic, afirmació més greu encara quan qui així argumenta és el mateix que ha de proporcionar el programari al registre civil municipal. L'argument és tautològic: la Direcció General (Ministeri de Justícia) estableix que la raó per no poder fer la inscripció en eusquera és que el Ministeri de Justícia no ha posat els mitjans per tal que sigui possible. No és estrany, doncs, que l'àmbit del Registre Civil hagi presentat una conflictivitat tan alta pel que fa a l'ús de les llengües oficials, que contrasta fortament amb la simplicitat (i, per tant, facilitat) de la documentació que utilitza. Una resolució més sensible al fet plurilingüe hagués estat possible, a l'estil de la que es va dictar, certament amb una doctrina força excepcional, en el cas dels assentaments que el Registre Municipal de Mediona feia en català (8 de juny de 2007; RLD, núm. 47). Però s'ha preferit recórrer a excuses informàtiques.